

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. декана юридичного факультету

“_____” _____ **Лазур Я.В.**
_____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДОКТРИНА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

Галузь знань «D8»,
освітній ступінь «Доктор філософії»

юридичний факультет

Ужгород – 2025 рік

Робоча програма «Доктрина цивільного та спадкового права» для аспірантів із спеціальності «Право», 2025 року, 18 с.

Розробник: д.ю.н., професор Булеца Сібілла Богданівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _цивільного права та процесу

Протокол № _11_ від "18" червня 2025 року

Завідувач кафедри _____ Булеца С.Б. “_____” _____ 2026 року
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки (спеціальністю) 9.081- «Право»

Протокол № 1 від “27” серпня 2025 року

“_____” серпня 2025 року Голова _____ Черевко П.П.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальна кількість годин	120	120
Лекції	28	10
Практичні заняття	20	4
Самостійна робота	72	106
Індивідуальне завдання	наукова стаття / тези / аналітичний огляд судової практики	наукова стаття / тези / аналітичний огляд судової практики
Вид підсумкового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «**Доктрина цивільного права**» є формування у здобувачів ступеня доктора філософії поглибленого розуміння сучасної цивілістичної доктрини, методології наукових досліджень у сфері приватного права, актуальних тенденцій розвитку цивільного законодавства України, судової практики та європеїзації приватного права.

Дисципліна спрямована на розвиток здатності аспірантів самостійно формувати наукові проблеми, здійснювати критичний аналіз правових концепцій, оцінювати ефективність цивільно-правового регулювання та пропонувати науково обґрунтовані шляхи його вдосконалення.

Основними завданнями дисципліни є:

1. Поглиблене вивчення основних категорій, принципів та інститутів цивільного права.
2. Аналіз сучасної доктрини приватного права України та її співвідношення з європейською цивілістичною традицією.
3. Дослідження проблем рекодифікації та модернізації цивільного законодавства України.
4. Вивчення актуальної практики Верховного Суду, Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини у цивільно-правових спорах.
5. Формування навичок критичного аналізу нормативних актів, судових рішень і наукових джерел.
6. Розвиток уміння підготувати наукову статтю, тези доповіді або аналітичний огляд з актуальної цивілістичної проблематики.

У результаті вивчення дисципліни аспірант повинен знати:

- основні підходи до розуміння доктрини цивільного права;
- сучасні тенденції розвитку приватного права України;
- ключові принципи цивільного права: свобода договору, добросовісність, розумність, справедливість, неприпустимість зловживання правом, автономія волі;
- проблеми співвідношення приватного і публічного права;
- доктринальні підходи до визначення джерел цивільного права;
- особливості цивільної правосуб'єктності фізичних та юридичних осіб;
- сучасні підходи до об'єктів цивільних прав, включаючи цифрові об'єкти, дані, цифровий контент;
- доктрину правочинів, представництва, строків та позовної давності;
- доктрину речового, зобов'язального, договірної, недоговірної та спадкового права;
- актуальну судову практику щодо застосування цивільного законодавства.

вміти:

- аналізувати цивільно-правові норми з позицій доктрини, практики та принципів права;
- виявляти прогалини, колізії та недоліки цивільного законодавства;
- застосовувати доктринальні підходи до вирішення складних правових проблем;
- використовувати судову практику Верховного Суду та ЄСПЛ у наукових дослідженнях;
- формувати науково обґрунтовані висновки та пропозиції;
- готувати наукові публікації з цивільно-правової проблематики.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність 1 Здатність розв'язувати задачі інноваційного характеру у сфері права

Загальні компетентності (ЗК) 1 ЗК- Здатність до критичного осмислення суспільних та галузевих процесів і явищ

ЗК-3 Здатність бачити поліваріативність підходів до розв'язання сформульованої проблеми, а також сформулювати алгоритм її вирішення

ЗК-4 Здатність застосовувати знання під час наукового пошуку і у практичних ситуаціях

ЗК-9 Здатність генерувати нові ідеї (креативність), синтезувати комплексні ідеї

ЗК-10 Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК-11 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності)

ЗК-12 Здатність працювати в міжнародних наукових проектах

ЗК-13 Здатність організовувати та керувати роботою творчих професійних колективів

ЗК-15 Здатність оцінювати результати наукових досліджень інших науковців за об'єктивними критеріями

Фахові компетентності (ФК) 1 ФК- Формування концептуального знання щодо сутності верховенства права як однієї з основоположних цінностей демократичної держави. Уміння застосовувати принципи верховенства права, в тому числі, у ситуаціях законодавчої

- невизначеності
- ФК-2 Формування концептуального знання щодо системи права Європейського Союзу та її співвідношення з правовою системою України
- ФК-3 Формування концептуального знання щодо меж впливу норм міжнародного, зокрема європейського права на стан національного законодавства, тенденцій його трансформації
- ФК-4 Формування концептуального знання щодо форм впливу практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні
- ФК-6 Формування навичок проведення порівняльно-правових досліджень окремих інститутів права
- ФК-8 Формування умінь застосовувати традиційні та новітні методи й інструменти наукового пошуку
- ФК-9 Формування навичок застосування міждисциплінарного підходу в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності
- ФК-10 Формування умінь ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення правових норм, а також знання практики їх застосування
- ФК-11 Формування умінь критично оцінювати результати наукових пошуків, інноваційний характер одержаних результатів і на цій основі підвищувати рівень своєї професійної діяльності, включаючи безперервний саморозвиток та самовдосконалення
- ФК-13 Формування умінь та навичок доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію про ідеї, проблеми, ухвалені рішення, досвід та аргументації; відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності
- ФК-14 Формування умінь і навичок самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини
- ФК-15 Формування умінь і навичок самостійно готувати проекти актів правозастосування, включаючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та умотивованості

3. Програма навчальної дисципліни.

ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ.

Розділ 1. Загальна доктрина цивільного права

Тема 1. Поняття, предмет і методологія доктрини цивільного права.

Питання на лекцію:

1. Поняття цивільно-правової доктрини.
2. Доктрина цивільного права як складова доктрини приватного права.
3. Методологія цивілістичних досліджень.
4. Принципи цивільного права та їх доктринальне значення.
5. Приватне і публічне право: сучасні підходи до розмежування.
6. Вплив європейської правової традиції на розвиток цивільного права України.

Вплив ідеї природного права на кодифікацію цивільного права України. Проблема дуалізму приватного права. Цивілістична доктрина до визначення предмету цивільного права. Наукові погляди А. С. Довгерта, О. В. Кохановської, Н. С. Кузнецової, О. А. Пушкіна, М. М. Сібільова, І. В. Спасибо-Фатєєвої, Р. О. Стефанчука, Є. О. Харитонова щодо предмету цивільного права. Диспозитивний метод регулювання цивільно-правових відносин. Сучасна доктрина цивільного права про метод цивільно-правового регулювання (В. І. Борисова, О. В. Дзера, Р. А. Майданик та ін.). Обмеження диспозитивності у цивільному праві.

Тема 2. Вчення про джерела цивільного права та модернізація цивільного законодавства.

Питання на лекцію:

1. Поняття та система джерел цивільного права.
2. Конституція України як основа приватноправового регулювання.
3. Цивільний кодекс України як центральний акт цивільного законодавства.
4. Міжнародні договори у системі джерел цивільного права.
5. Практика ЄСПЛ та її значення для цивільного права.
6. Судова практика Верховного Суду як чинник розвитку цивільної доктрини.
7. Рекодифікація цивільного законодавства України: напрями, проблеми, перспективи.
8. Soft law у приватному праві: Принципи УНІДРУА, DCFR, PECL.

Система джерел цивільного права. Цивільне законодавство та його структура. Аналогія закону і аналогія права. Договір як регулятор цивільних відносин. Звичай як регулятор цивільних відносин. Принципи права як джерело цивільного права. Правове значення судової практики та роз'яснень вищих судових інстанцій. Рішення Європейського суду з прав людини у системі джерел цивільного права України. Доктрина «добудови» права судом (Р. А. Майданик).

Тема 3. Доктринальні підходи про суб'єктів та об'єктів цивільного права.

Питання на лекцію:

1. Цивільна правоздатність і дієздатність.
2. Юридична особа: доктринальні теорії та сучасне регулювання.
3. Держава, територіальні громади та інші публічно-правові утворення як учасники цивільних відносин.
4. Об'єкти цивільних прав: речі, майно, майнові права, результати робіт, послуги, інформація.
5. Цифрові об'єкти цивільних прав: цифровий контент, цифрові послуги, дані.
6. Персональні дані у системі цивільно-правового регулювання.

Доктрина цивільного права про фізичну особу як учасника цивільних відносин. Вчення М. О. Стефанчука про правосуб'єктність фізичної особи. Сучасна цивілістична наука про індивідуалізацію фізичної особи.

Конструкція «юридичної особи» у доктрині цивільного права. Юридичні особи приватного права та юридичні особи публічного права як суб'єкти цивільних правовідносин: сучасні наукові підходи (В. І. Борисова, Ю. М. Жорнокуй, А. В. Зеліско, О. І. Зозуляк, В. В. Кочин, В. М. Кравчук, І. М. Кучеренко, В. Д. Примак, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.).

Держава Україна, Автономна Республіка Крим, територіальні громади як учасники цивільних правовідносин: доктринальні підходи у цивілістичній науці (О. О. Первомайський, О. А. Пушкін та ін.).

Розвиток вчення про об'єкт цивільних прав, об'єкти цивільних правовідносин та об'єкти цивільно-правового захисту (І. В. Венедіктова, С. О. Сліпченко, В. Л. Яроцький та ін.).

Речова, поведінкова, плюралістична концепції об'єкта, концепція множинності. Теорія об'єкту як правового режиму.

Цінні папери як об'єкти цивільних правовідносин (В. Л. Яроцький). Теорія майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин (С. І. Шимон). Корпоративні права як об'єкти цивільних прав (В. А. Васильєва, Ю. М. Жорнокуй). Нетипові об'єкти цивільних прав (Р. А. Майданик, В. Л. Скрипник).

РОЗДІЛ 2. ДОКТРИНА ОКРЕМИХ ІНСТИТУТІВ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА.

Тема 4. Особисті немайнові права у теорії цивільного права.

Питання на лекцію:

1. Поняття та правова природа особистих немайнових прав в теорії цивільного права.
2. Ознаки особистих немайнових прав фізичної особи.
3. Класифікація особистих немайнових прав у цивільному праві.
4. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування особи.
5. Особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття особи.
6. Право на життя, здоров'я, свободу та особисту недоторканність.
7. Право на честь, гідність і недоторканність ділової репутації.
8. Порядок здійснення та межі особистих немайнових прав.
9. Способи цивільно-правового захисту особистих немайнових прав.

Доктринальні підходи до визначення поняття та видів особистих немайнових прав (Л. О. Красавчикова, М. М. Малєїна, З. В. Ромовська, С. О. Сліпченко, Р. О. Стефанчук та ін.) Особисті немайнові права юридичної особи (Л. В. Федюк, С. О. Попова). Цивілістична доктрина про захист порушених особистих немайнових прав фізичної особи. Відшкодування моральної шкоди як спосіб захисту особистих немайнових прав (В. Д. Примаєв, Р. О. Стефанчук, та ін.).

Тема 5. Доктрина про правочини, представництво, строки та захист цивільних прав.

Питання на лекцію:

1. Доктрина правочину у цивільному праві.
2. Умови чинності правочинів.
3. Недійсність правочинів: нікчемні та оспорювані правочини.
4. Форма правочину та електронна форма правочину.
5. Представництво у цивільному праві.
6. Строки, терміни та позовна давність.
7. Способи захисту цивільних прав та інтересів.
8. Самозахист цивільних прав.
9. Зловживання цивільним правом.

Інститут цивільно-правової відповідальності у цивілістичній доктрині (Д. В. Боброва, І. С. Канзафарова, Т. С. Ківалова, М. С. Малєїн, Г. К. Матвєєв, В. Д. Примаєв, А. О. Собчак, К. А. Флейшиць, Я. М. Шевченко та ін.). Цивілістична доктрина про підстави, умови, функції та принципи цивільно-правової відповідальності: стан теоретичної розробки.

Тема 6. Концептуальні положення про речове право та право інтелектуальної власності.

Питання на лекцію:

1. Доктрина речових прав.
2. Право власності: поняття, зміст, межі здійснення.
3. Обмеження та обтяження права власності.
4. Речові права на чуже майно.
5. Правовий режим нерухомого майна.
6. Державна реєстрація речових прав.
7. Довірча власність та фидуціарні конструкції.
8. Інтелектуальна власність як об'єкт цивільних прав.
9. Співвідношення інформаційних прав і прав інтелектуальної власності.

Теоретичні конструкції власності та права власності (О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова, В. П. Маслов, З. В. Ромовська, І. В. Спасибо-Фатєєва, Я. М. Шевченко, О. С. Яворська та ін.). Доктрина цивільного права про визначення видів права власності. Довірча власність (І. В. Венедіктова, Р. А. Майданик, С. О. Сліпченко). Захист права власності у цивілістичній теорії (І. О. Дзера та ін.). Розвиток вчення про речові права на чуже майно (Г. Г. Харченко).

Поняття права інтелектуальної власності у цивілістичній доктрині та становлення системи правової охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності (Ч. Н. Азімов, В. І. Жуков, О. П. Орлюк, О. А. Підпригора, О. О. Підпригора, Р. Б. Шишка, І. Є. Якубівський та ін.). Доктринальні підходи щодо визначення та змісту права інтелектуальної власності. Основні інститути права інтелектуальної власності (фактологічна, реєстраційна система та фактична монополія). Теорії походження права інтелектуальної власності. Теорія привілеїв як підґрунтя формування інституту інтелектуальної власності. Деліктна, рентна, договірна, особиста та нематеріальна теорії тлумачення правової природи результатів творчої діяльності. Пропріетарна концепція та теорія виключних прав визначення сутності прав на результати творчості. Суб'єкти та об'єкти прав інтелектуальної власності (О. Є. Аврамова, В. М. Крижна, О. В. Піхурець та ін.).

Тема 7. Цивілістична доктрина про зобов'язальне, договірне та недоговірне право.**Питання на лекцію:**

1. Поняття і система зобов'язального права.
2. Підстави виникнення зобов'язань.
3. Виконання зобов'язань.
4. Забезпечення виконання зобов'язань.
5. Припинення зобов'язань.
6. Цивільно-правова відповідальність за порушення зобов'язання.
7. Доктрина цивільно-правового договору.
8. Свобода договору та її межі.
9. Електронні договори та договори у сфері електронної комерції.
10. Споживчі договори та цифровий контент.
11. Недоговірні зобов'язання.
12. Відшкодування майнової та моральної шкоди.
13. Безпідставне збагачення.
14. Актуальні проблеми спадкового права у цивілістичній доктрині.

Наукові підходи О. С. Йоффе до класифікації зобов'язань у цивільному праві. Підстави виникнення зобов'язальних правовідносин (М. Д. Пленюк, А. В. Коструба). Теоретичні питання застосування видів забезпечення виконання зобов'язань (І. Й. Пучковська). Проблеми систематизації недоговірних зобов'язань. Деліктні зобов'язання (Д. В. Боброва, О. О. Отрадна). Елементи *corpus delicti civile*. Інститут договору в цивілістичній доктрині (І. А.

Безклубий, С. М. Бервено, Т. В. Боднар, В. А. Васильєва, А. Б. Гриняк, Н. В. Міловська, Є. О. Мічурін, Н. С. Кузнецова, С. О. Погрібний, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін.). Наукові погляди О. С. Йоффе, В. В. Луця про договори у цивільному праві. Механізм та принципи регулювання договірних відносин (С. О. Погрібний).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	усьог о	у тому числі					усього сс.	у тому числі						
		л л	л п	п	лаб	інд р.		л	л п	п	лаб	інд р.		
1	2		3	4	5	6	78		9 0	1	11	123		
Розділ 1														
Загальна характеристика доктрини цивільного права														
Тема 1. Поняття, предмет і методологія доктрини цивільного права		4	2	4	2	-	-	112	2	1	2	1	-	12
Тема 2. Вчення про джерела цивільного права та модернізація цивільного законодавства.		4	4	4	3	-	-	112	1		1	1	-	12
Тема 3. Доктринальні підходи про суб'єктів та об'єктів цивільного права.		4	4	4	3	-	-	112	1	1	1	1	-	12
Разом за розділом 1		12 2	10 0	1	1	-	-	336	4	2	4	2	-	36
Розділ 2														
Загальна характеристика доктрини спадкового права														
Тема 4. Особисті немайнові права у теорії цивільного права.		4	2	4	2	-	-	110	2		2	1	-	20
Тема 5. Доктрина про правочини, представництво, строки та захист цивільних прав.		4	2	4	2			510	1		1			20

<i>Тема 6. Концептуальні положення про речове право та право інтелектуальної власності.</i>		4	4 2	2	-	2	18	1	1	2	1	-	20
<i>Тема 7. Доктрина про правочини, представництво, строки та захист цивільних прав.</i>		2	2	2				1		1			
<i>Тема 8. Цивілістична доктрина про зобов'язальне, договірне та недоговірне право.</i>		2	2	4	2	-	18	1	1	2	1	-	10
<i>Разом за розділом 2</i>		1 6	1 0	1	1	-	336	6	2	6	2	-	70
Усього	120	2 8	2 0	2	-	-	772 120	1 0	1 4	4	-	-	106

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Тема 1. Поняття, предмет і методологія доктрини цивільного права</i> 1. Поняття доктрини приватного права. 2. Місце доктрини цивільного права в доктрині приватного права. 3. Методологія наукових досліджень в сфері цивільного права. 4. Значення принципів цивільного права. 5. Історія правових вчень у сфері цивільного права в дореволюційний період. 6. Історичний розвиток науки цивільного права в XX ст. 7. Розвиток науки цивільного права в незалежній Україні.	2
2	<i>Тема 2. Вчення про джерела цивільного права та модернізація цивільного законодавства.</i> 1. Поняття та види джерел цивільного права України: окремі проблеми. 2. Місце Цивільного кодексу України в системі цивільного законодавства. 3. Міжнародні договори України в системі цивільного законодавства.	2

	4. Рішення ЄСПЛ як джерело цивільного права. 5. Звичай як джерело цивільного права в Україні. 6. Аналогія права та аналогія закону. -	
4	Тема 3. Доктринальні підходи про суб'єктів та об'єктів цивільного права. 1. Суб'єкт цивільного права: єдність чи роздвоєння правосуб'єктності? 2. Правоздатність та дієздатність: автономні чи корелятивні категорії? 3. Обмеження дієздатності фізичної особи: захист чи дискримінація? 4. Юридична особа як фікція чи реальність: критика теорій корпоративної правосуб'єктності. 5. Об'єкт цивільного права: річ, майно чи благо? 6. Інформація як об'єкт цивільного права: самостійна категорія чи модальність? 7. Цифрові активи та криптовалюти: перспективи визнання об'єктами цивільних прав. 8. Система об'єктів цивільного права: відкрита чи замкнена?	2
	Тема 4. Особисті немайнові права у теорії цивільного права. 1. Еволюція розуміння «немайновості» в цивілістиці: від римського права до сучасності. 2. Класифікація особистих немайнових прав: запропонуйте власну типологію. 3. Абсолютний чи відносний характер права на повагу до гідності? 4. Постмортальна правосуб'єктність: чи діють особисті немайнові права після смерті? 5. Балансування права на приватне життя та свободи слова: запропонуйте тест. 6. Право на забуття: чи потребує ЦК України спеціальної норми? 7. Особисті немайнові права та штучний інтелект: перспективи визнання. 8. Модель кодифікації: окрема книга ЦК чи спеціальний закон?	2
	Тема 5. Доктрина про правочини, представництво, строки та захист цивільних прав. 1. Правочин як акт цілеспрямованої волі: критика волонтаристичної теорії та альтернативні концепції. 2. Співвідношення понять «правочин» та «договір» у світлі сучасних цивілістичних доктрин. 3. Теорія зламу волі: чи потребує ЦК України окремої норми про економічний примус? 4. Представництво без повноважень: проблема деліктуалізації чи договору? 5. Строки давності як інститут публічного порядку: чи можуть сторони їх змінювати?	

	6. Захист права чи охоронюваного законом інтересу: критерії розмежування в судовій практиці. 7. Самозахист цивільних прав: межі допустимості та співвідношення з правоохоронними органами. 8. Реформація чи конвалідція: яка модель переважна для українського права?	
	Тема 6. Концептуальні положення про речове право та право інтелектуальної власності. 1. Абсолютний чи відносний характер речового права: критика традиційної доктрини. 2. Співвідношення володіння та речового права: чи є володіння самотійним правом? 3. Публічна віра у реєстрі речових прав: межі захисту добросовісного набувача. 4. Функції права власності в умовах цифрової економіки: трансформація чи криза інституту? 5. Об'єкти інтелектуальної власності: чи вичерпний перелік у ст. 418 ЦК України? 6. Співвідношення авторського права та права промислової власності: єдність чи диференціація системи? 7. Вичерпність прав інтелектуальної власності та свобода парафразу: баланс інтересів. 8. Реформація речового права та права інтелектуальної власності: шляхи уніфікації чи автономізації?	
	Тема 7. Доктрина про правочини, представництво, строки та захист цивільних прав. 1. Воля та волевиявлення в правочині: чи тотожні ці категорії? 2. Фіктивні правочини: правова природа та наслідки недійсності. 3. Пряме та опосередковане представництво: межі застосування. 4. Позитивні та негативні строки: співвідношення та правові наслідки спливу. 5. Строки давності та строки позовної давності: чи виправдане розмежування? 6. Позовна давність на вимоги про визнання правочину недійсним: чи можлива? 7. Самозахист цивільних прав та необхідна оборона: критерії розмежування. 8. Захист немайнових благ поза межами ст. 16 ЦК України: шляхи розширення.	
6	Тема 8. Цивілістична доктрина про зобов'язальне, договірне та недоговірне право. 1. Зобов'язання як правовий зв'язок: критика теорії правовідносин. 2. Природний та цивільний зобов'язання: чи потрібне дихотомія в сучасному праві?	2

	3. Принцип свободи договору: межі та конституційні обмеження. 4. Договір приєднання: проблема захисту слабшої сторони. 5. Недоговірні зобов'язання: єдність чи фрагментарність системи? 6. Деліктні зобов'язання: функція поповнення чи компенсації шкоди? 7. Квасидоговірні зобов'язання: самостійний інститут чи залишкова категорія? 8. Кодифікація зобов'язального права: модель «загальна частина — окремі зобов'язання» чи альтернативні підходи?	
	<i>Усього</i>	20

6. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Доктрина приватного права: поняття та структура	6
2	Принципи цивільного права України	6
3	Джерела цивільного права та судова практика	6
4	Рекодифікація цивільного законодавства України	6
5	Цивільна правосуб'єктність фізичних та юридичних осіб	6
6	Об'єкти цивільних прав: класичні та цифрові	6
7	Правочини: проблеми чинності та недійсності	6
8	Представництво, строки та позовна давність	6
9	Право власності та речові права	6
10	Інтелектуальна власність у системі цивільного права	6
11	Договірне право та електронні договори	6
12	Недоговірні зобов'язання, відшкодування шкоди та спадкування	6
Усього		72

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується у формі:

- наукової статті;
- тез доповіді на конференції;

- аналітичного огляду судової практики;
- рецензії на наукову публікацію;
- порівняльно-правового дослідження;
- проєкту наукової доповіді.

Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання — **20 балів**.

Орієнтовні теми індивідуальних завдань

1. Рекодифікація цивільного законодавства України: проблеми та перспективи.
2. Принцип добросовісності у цивільному праві України.
3. Свобода договору та її межі.
4. Електронний договір у цивільному праві України.
5. Цифровий контент як об'єкт цивільних прав.
6. Правова природа персональних даних.
7. Зловживання цивільним правом.
8. Недійсність правочинів у практиці Верховного Суду.
9. Доктрина речових прав на чуже майно.
10. Відшкодування моральної шкоди у цивільному праві.
11. Безпідставне збагачення: теоретичні та практичні проблеми.
12. Спадковий договір у цивільному праві України.
13. Захист права власності у практиці ЄСПЛ.
14. Вплив європейського приватного права на цивільне право України.
15. Судова практика як чинник розвитку цивільно-правової доктрини.

8. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни використовуються такі методи:

- лекція;
- проблемна лекція;
- наукова дискусія;
- аналіз судової практики;
- case-study;
- порівняльно-правовий аналіз;
- робота з нормативними актами;
- робота з науковими джерелами;
- підготовка наукової публікації;
- презентація результатів індивідуального дослідження.

9. Методи контролю

Контроль знань здійснюється у формах:

- усного опитування;
- письмового опитування;
- тестування;
- аналізу судового рішення;
- підготовки індивідуального завдання;
- презентації результатів дослідження;
- підсумкового екзамену.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
Розділ 1		Розділ 2				
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	100

20	20	10	15	20	15	100
----	----	----	----	----	----	-----

Протягом семестру аспіранти вивчають 2 розділи з дисципліни. Розділи складаються із змістових частин. Після виконання кожного розділу (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді письмової роботи.

Аспірант, який в результаті підсумкового оцінювання отримав менше 60 балів зобов'язаний скласти екзамен з дисципліни.

11. Методичне забезпечення

1.	Конспект опорних лекцій всіх тем курсу.
2.	Варіанти завдань для самостійної роботи.
3.	Варіанти контрольних робіт (тести).
4.	Варіанти теоретичних питань для самостійного вивчення.
5.	Тематика наукових робіт з курсу
6.	Теоретичні питання для екзамену.

12. Рекомендована література

I. НОРМАТИВНІ АКТИ:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 року. ООН. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93. Ст. 3103.
3. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 року. ООН. *Зібрання чинних міжнародних договорів України*. 1990. № 1. Ст. 205.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 року. ООН. *Вісник Конституційного Суду України*. 2007. № 11.
5. Конвенція про правову допомогу і відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22.01.1993 року. СНД. *Офіційний вісник України*. 2005. № 44. Ст. 2824.
6. Конвенція про стягнення аліментів за кордоном від 20.06.1956 року. ООН. *Офіційний вісник України*. 2010. № 45. Ст. 2199.
7. Конвенція про визнання і виконання рішень стосовно зобов'язань про утримання від 02.10.1973 року. Гаазька конференція з міжнародного приватного права. *Офіційний вісник України*. 2008. № 55. Ст. 2658.
8. Конвенція про юрисдикцію, право, що застосовується, визнання, виконання та співробітництво щодо батьківської відповідальності та заходів захисту дітей від 19.10.1996 року. Гаазька конференція з міжнародного приватного права. *Офіційний вісник України*. 2006. № 40. Ст. 2659.
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40-44. Ст. 356.
10. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-42. Ст. 492.
11. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 52. Ст. 561.
12. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 30. Ст. 142.
13. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 39. Ст. 383.
14. Про державну реєстрацію актів цивільного стану: Закон України від 01.07.2010 р. № 2398-VI. *Голос України*. 2010. № 137.
15. Про захист суспільної моралі: Закон України від 20.11.2003 р. № 1296-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 14. Ст. 192.

16. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. № 1382. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 15. Ст. 232.

17. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України від 13.01.2005 р. № 2342-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 6. Ст. 147.

18. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.2005 р. №2623 – IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 26. Ст. 354.

19. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 5. Ст. 35.

20. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542.

II. ЛІТЕРАТУРА:

1. Оновлення регулювання приватних відносин: проблеми і перспективи: монографія / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, М. М. Великанової. Київ: Алерта, 2024. 296 с.
2. Розвиток галузевого законодавства України: виклики воєнного стану: збірник наукових праць / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Л.В. Красицької. Київ: Алерта, 2024. 146 с.
3. Недійсність правочинів: монографія / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, М.М. Великанової. Київ: Алерта, 2025. 232 с.
4. Наукова концепція розвитку законодавства України: обґрунтування та прогнозування напрямів правотворчої діяльності : монографія / за заг. ред. Р. О. Стефанчука та Н. С. Кузнецової. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 1060 с.
5. Правове забезпечення повоєнного відродження України : монографія / за заг. ред. Р. О. Стефанчука. Київ : Юрінком Інтер, 2025. 392 с.
6. Модернізація змісту функцій держави: ключовий вектор повоєнного відновлення України: монографія / за загальною редакцією О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Л. Ф. Купіної. Київ: Алерта, 2025. 334 с.
7. Юридичне прогнозування розвитку галузевого законодавства України: теорія та практика: монографія / за загальною редакцією О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Л.В. Красицької. Київ: Алерта, 2025. 326 с.
8. Правотворча діяльність в Україні: європейський вектор розвитку законодавства: монографія / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Н.В. Міловської. Київ: Алерта, 2025. 284 с.
9. Правовий вимір та охорона національного багатства України: монографія / за загальною редакцією О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Л.Ф. Купіної, В.І. Шакуна. Київ: Алерта, 2024. 320 с.
10. Систематизація законодавства України як важлива складова правотворчої діяльності в умовах євроінтеграції: збірник наукових праць / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, Н.В. Міловської. Київ : Алерта, 2024. 248 с.
11. Цивільне право України: погляд у майбутнє : збірник наукових праць до 70-річчя з дня народження Наталії Семенівни Кузнецової / за заг. ред. Р. О. Стефанчука, О. О. Кота. — Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. — 622 с.
12. Луць В. В., Великанова М. М. Договори в цивільному праві України: навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 308 с.
13. Луць В. В. , Великанова М. М. Типові форми договорів: наук.-практ. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. Київ: Юрінком Інтер, 2023. 628 с.
14. Володимир Васильович Луць: спогади про Людину, Вченого, Вчителя. Збірник спогадів до 90-річчя від дня народження / За ред. А. Б. Гриняка, Н. В. Міловської. Київ: Алерта, 2023. 192 с.
15. Правова доктрина та правнича освіта: функціональні зв'язки: збірник наукових праць / за заг. ред. О.О. Кота, А.Б. Гриняка, М.М. Хоменка. Київ : Алерта, 2023. 158 с.

16. Громадянське суспільство та правова держава: виклики сьогодення: монографія / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Л. Ф. Купіної, В. І. Шакуна. Київ : Алерта, 2023. 304 с.
17. Дзера О. В. Цивільно-правова наука і практика: збірник науково-правових (консультативних, експертних) висновків / О. В. Дзера. Київ: Алерта, 2023. 572 с.
18. Цивільне право України (загальна частина) (у схемах та таблицях): навч. посіб. Львів : Растр-7, 2020. 364 с
19. Стефанчук Р. О. Захист честі, гідності та репутації в цивільному праві : Монографія. К. : Наук. світ, 2001. 306 с.
20. Стефанчук Р. О. Загальнотеоретичні проблеми поняття та системи особистих немайнових прав фізичних осіб у цивільному праві України : Монографія; Академія правових наук України. Хмельниц. : Вид-во Хмельницького університету управління та права, 2006. 170 с.
21. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту) : Монографія; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. Хмельниц.: Вид-во Хмельницького ун-ту управління та права, 2007. 626 с.
22. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту); НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К. : КНТ, 2008. 624с.
23. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях [Текст]. - Київ : Правова Єдність, 2009 . - ISBN 978-966-364-978-8 (Багатотом. вид.). Т. 1 / [уклад.: Ю. В. Білоусов та ін.] ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. Р. О. Стефанчука та канд. юрид. наук, доц. М. О. Стефанчука. 2009. 1157 с.
24. Кодифікація цивільного законодавства на українських землях [Текст]. - Київ : Правова Єдність, 2009 . - ISBN 978-966-364-978-8 (Багатотом. вид.). Т. 2 / [уклад.: Ю. В. Білоусов та ін.] ; за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. Р. О. Стефанчука та канд. юрид. наук, доц. М. О. Стефанчука. 2009. 1225 с.
25. Шевченко Я. М. Вибрані праці / Я. М. Шевченко ; [відп. ред. Р. О. Стефанчук]. — Кам'янець-Подільський : Рута, 2012. 401 с. (Класика української цивілістики).
26. Щербина П. Ф. Вибрані праці (історично-правовий цикл) / П. Ф. Щербина ; уклад. та відп. ред. Р. О. Стефанчук ; М-во освіти і науки України, Хмельниц. ун-т упр. та права. Хмельницький : Вид-во Хмельниц. ун-ту упр. та права, 2010. 271 с.
27. Юридична дидактика: посіб. із викладання права та юрид. дисциплін / [Бігун В. С. та ін.]; за ред. Р. О. Стефанчука ; Амер. асоц. юристів "Ініціатива з верховенства права". К.: Юсип'юк В. Д., 2009. 191 с.
28. Методологія проведення галузевих юридичних досліджень : колективна монографія / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, М. М. Хоменка. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 240 с.
29. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу : монографія / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. 2-ге вид., доп. та перероб. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 908 с.
30. Правотворчість в Україні: перспективи законодавчого врегулювання : збірник наукових праць / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Н. В. Міловської. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. – 226 с.
31. Удосконалення викладання галузевих юридичних дисциплін : науково-практичний посібник / Н. С. Кузнецова, М. М. Хоменко, А. Б. Гриняк та інші. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 248 с.
32. Рекодифікація цивільного законодавства України: виклики часу : монографія / за заг. ред. Н. С. Кузнецової. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. – 690 с.
33. Оновлення договірної регулювання приватноправових відносин в Україні : монографія / за заг. ред. А. Б. Гриняка, О. О. Кота, М. Д. Пленюк. Київ : НДІ приват. права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2020. 488 с.

34. Якубівський І. Є. Набуття, здійснення та захист майнових прав інтелектуальної власності в Україні : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2018. 522 с.
35. Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду: коментарі науковців / О. П. Печений, І. В. Спасибо-Фатєєва та ін., за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС, 2020. 496 с.
36. Канзафарова І. С. Теорія цивільно-правової відповідальності / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Одеса : Астропрінт, 2006. 261 с.
37. Кот О. О. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики: монографія. Київ : Алерта, 2017. 494 с.
38. Красицька Л. В. Проблеми здійснення та захисту особистих та майнових прав батьків і дітей: монографія. Київ: Видавництво Ліра-К, 2014. 628 с.
39. Майданик Р. А. Речове право: підручник. Київ: Алерта, 2019. 1102 с.
40. Надьон В. В. Суб'єктивний обов'язок як елемент змісту цивільних правовідносин: монографія. Харків: Право, 2017. 392 с.
41. Пленюк М. Д. Підстави виникнення зобов'язальних правовідносин в механізмі правового регулювання: монографія. Київ: НДІ приватного права і підприємництва ім. акад. Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2016. 356 с.
42. Погребняк В. Я. Виникнення, перехід та припинення суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та практики: монографія. Київ: Алерта, 2020. 640 с.
43. Погрібний С. О. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України: монографія. Київ : Правова єдність, 2009. 304 с.
44. Правова доктрина України: у 5 т. Т. 3 / Нац. акад. прав. наук України. Доктрина приватного права України. 2013. 760 с.
45. Право інтелектуальної власності : підручник / О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов, Т. С. Ківалова та ін. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 539 с.
46. Проблеми правової відповідальності: монографія / Ю. П. Битяк, Ю. Г. Барабаш, Л. М. Баранова та ін.; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, В. І. Борисової. Харків: Право, 2014. 348 с.
47. Примак В. Д. Відшкодування моральної шкоди на засадах справедливості, розумності й добросовісності: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 432 с.
48. Пучковська І. Й. Теоретичні проблеми забезпечення зобов'язань: монографія. Харків : Право, 2017. 472 с.
49. Скрипник В. Л. Теоретичні і методологічні проблеми об'єктів цивільних прав: монографія. Кременчук : Вид. Щербатих О. В. 2020. 380 с.
50. Синегубов О. В. Здійснення особистих немайнових прав малолітніх та неповнолітніх осіб: монографія. Харків: Золота миля, 2015. 528 с.
51. Сліпченко С. О. Особисті немайнові правовідносини щодо оборотоздатних об'єктів : монографія. Харків : Діса плюс, 2013. 550 с.
52. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): монографія / відп. ред. Я. М. Шевченко. Київ: КНТ. 2008. 626 с.
53. Харченко Г. Г. Речові права : монографія. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 432 с.

13. Інформаційні ресурси

1. «Законодавство України». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=index>
2. Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

3. Юридична бібліотека. URL: <http://pravo.biz.ua/>
4. Союз юристів України. URL: <http://www.lawyersunion.org.ua>
5. Верховний суд. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>
6. Антимонопольний комітет України. URL: <http://www.amc.gov.ua/amc/control/uk/index>
7. Юридичний портал. URL: <http://jurisprudence.com.ua/>
8. Правознавець. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/>
9. ЛІГА.net. URL: <http://liga.net/>
10. LEX – Правовой портал Украины. URL: <http://ukr-pravo.at.ua/>
11. Каталог юриста. URL: <http://lawukraine.com./>
12. Юридичний радник. URL: <http://www.yurradnik.com.ua/>
13. Юридична газета. URL: <http://yur-gazeta.com/>
14. British Library: Online Gallery. URL: <http://www.bl.uk/onlinegallery/index.html>
15. Державне підприємство «Український інститут інтелектуальної власності» (Укрпатент). URL: <http://www.iipl.ukrpatent.org/>
16. The Online Books Page. URL: <http://www.onlinebooks.library.upenn.edu/>
17. Конституційний Суд України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>
18. Google Академия. URL: <https://scholar.google.com.ua/>
19. Закон і Бізнес. URL: <https://zib.com.ua/>
20. Судебно-юридическая газета. URL: <https://sud.ua/>
21. Вища рада правосуддя. URL: <https://hcj.gov.ua/>
22. Вища кваліфікаційна комісія суддів України. URL: <http://vkksu.gov.ua/>
23. Національна школа суддів України. URL: <http://nsj.gov.ua/>
24. Правові системи НаУ. URL: <http://www.nau.kiev.ua/>
25. Союз юристів України. URL: <http://www.lawyersunion.org.ua>
26. Юр-Инфо – сайт для юриста. URL: <http://www.yur-info.org.ua>
27. «Ліга». URL: <http://www.liga.net>
28. Центр Разумкова. URL: <http://www.razumkov.org.ua>
29. Асоціація юридичних клінік України. URL: <http://www.legalclinics.org.ua/forum2/index.php>
30. Научная электронная библиотека eLIBRARY. URL: <http://www.elibrary.ru/>